

Odbor pro válečné veterány MO

[Home page \(/\)](#) > Komentář k zákonu

Komentář k zákonu

Komentář

k některým ustanovením

zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Změna: [183/2017 Sb. \(https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-183\)](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-183).

Změna: aktualizace [122/2004 Sb. \(https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-122\)](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-122), bez novely

ÚVOD

Zákon č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-256>), o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o VH“) nabyl účinnosti dne 1. 7. 2004 a stal se významným systémovým milníkem v realizaci fyzické péče o válečné hroby. Významnou měrou přispěl ke zlepšení všeobecného povědomí veřejnosti o existenci válečných hrobů a uvědomění si jejich historického významu a v neposlední řadě přispěl i ke zlepšení fyzického stavu válečných hrobů.

Péče o válečné hroby je dále upravena mezinárodními smlouvami:

- Ženevské úmluvy (65/1954 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1954-65>), 168/1991 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-168>)),
- Dohoda mezi vládou Československé republiky a vládou Spojeného království a Severního Irska o vzájemném udržování válečných hrobů (1949 (http://www.valecnehroby.army.cz/sites/valecnehroby.army.cz/files/dokumenty/zakladni-stranka/smlouva_vb.pdf)),
- Státní smlouva o obnovení nezávislého a demokratického Rakouska (39/1956 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1956-39>)),
- Smlouva mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spolkovou republikou Německo o dobrém sousedství a přátelské spolupráci (521/1992 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-521>)).
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Ruské federace o vzájemném udržování válečných hrobů (251/1999 Sb. (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-251>)),
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o válečných hrobech (121/2003 Sb. m. s. (<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2003-121>)),
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Slovinsko o péči o válečné hroby (95/2005 Sb. m. s. (<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2005-95>)).
- Dohoda mezi vládou České republiky a Kabinetem ministrů Ukrajiny o válečných hrobech (47/2017 Sb. m. s. (<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2017-47>)),
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Rumunska o válečných hrobech (48/2015 Sb. m. s. (<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2015-48>)).
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Srbské republiky o ochraně válečných hrobů a vojenských pietních míst (56/2017 Sb. m. s. (<https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2017-56>)).

Péče o válečné hroby je řešena také v usnesení vlády:

- ze dne 5. 5. 1999 č. 427 o zabezpečení péče o válečné hroby v České republice a v zahraničí, a
- ze dne 6. 12. 1999 č. 1292 o Pravidlech pro poskytování a čerpání účelových dotací ze státního rozpočtu na zabezpečení péče o válečné hroby v České republice a finančních darů do zahraničí,

Všechny válečné hroby mají před zákonem o VH rovné postavení a z hlediska péče o ně je nedělíme na „naše“ a na „cizí“, stejně jako „nekádrujeme“ padlé. Na všechny padlé hledíme jako na oběti hrůz válek. Neposuzujeme je podle jejich národnosti, barvy uniformy ani podle jejich přesvědčení. Ne vždy je to jednoduché, protože vojáci, kteří jsou pohřbeni na našich hřbitovech (v mnoha případech i mimo hřbitovy) nebo jsou připomínáni na pietních místech, žili a bojovali v různých historických obdobích a politických souvislostech. Čím je toto období časově vzdálenější a související válečné hroby jsou starší, tím méně emocí je doprovází.

Péče o hroby z napoleonských nebo prusko-rakouských válek již dávno žádné negativní emoce nevyvolávají a mnohdy ani historici nejsou schopni odpovědět na otázku, která z bojujících stran byla vzhledem k nám přátelská a která byla nepřátelská. U válečných hrobů z první světové války se už nikdo nepozastavuje nad skutečností, že hroby na hřbitovech a pomníky v našich obcích připomínají padlé vojáky, kteří bojovali jak za Rakousko-Uhersko, tak proti němu. Mnohdy je na jednom památníku připomenuta památka rakousko-uherských vojáků i československých legionářů, kteří bojovali proti rakousko-uherským vojákům, a nikoho to nepobuřuje. Naproti tomu v otázce péče o některé válečné hroby z období druhé světové války se stále ještě názory některých lidí i organizací rozcházejí.

Mrtvý voják nepřátelské strany není nepřítel. Přestal jím být ve chvíli, kdy padl a zaplatil službu své zemi tu nejvyšší cenu – životem. Padlý voják byl především člověkem, který pocházel z nějaké rodiny a po kterém zůstali jeho blízcí a přátelé. Pokud by nepadl ve válce, pravděpodobně by dožil svůj život v kruhu příbuzných a měl by hrob ve své obci a jeho příbuzní by se mohli o jeho památku postarat. Pokud ale padl ve válce, zemřel daleko od svého domova, pak péči o jeho hrob musí převzít někdo jiný.

Česká republika se jako civilizovaný stát zavázala, že bude pečovat o všechny válečné hroby bez ohledu na to, zda se jedná o hroby našich nebo spojeneckých vojáků či zda se jedná o hroby vojáků, kteří bojovali proti naší zemi. Proto **ke všem válečným hrobům a pietním místům přistupujeme stejně.**

Komentář k některým ustanovením zákona o válečných hrobech nepokrývá zákon o válečných hrobech v jeho plné šíři, ale je zaměřen především na řešení vybraných praktických otázek aplikace zákona v podmínkách státní správy a je odrazem mých zkušeností, které v tomto směru sbírám od roku 2005.

Ing. Imrich Vetrák

Odkazy:

- [Válečný hrob s ostatky](#), [Osárium](#), [Evidované místo](#), [Rodinný válečný hrob](#),

- [Pietní místo](#), [Pietní místo na hřbitově](#), [Pietní místo - hrobové zařízení](#), [Kenotaf](#),
 - [Evidence válečných hrobů](#), [Nezaevidovaný válečný hrob](#), [Tři úrovně evidence](#),
 - [Vojenská operace](#), [Odbojová činnost](#), [Válečný zajatec](#), [Začátek a konec války](#),
 - [Co je péče válečné hroby](#), [Odpovědnost za péči o válečné hroby](#), [Přemístění válečného hrobu](#), [Zrušení válečného hrobu](#), [Jiná změna válečného hrobu](#), [Exhumace](#), [Náhodný nález ostatků](#), [Údržba a úprava válečného hrobu](#), [Jak označit válečný hrob](#), [Označení válečného hrobu](#), [Běžná údržba válečného hrobu](#),
 - [Uživací právo k válečnému hrobu](#), [Přemístění, zrušení nebo zřízení válečného hrobu](#), [Zřizovatel válečného hrobu](#), [Žádosti](#), [Povinnosti vlastníka válečného hrobu](#), [Náhrady](#),
-

Válečné hroby

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanoví práva a povinnosti v oblasti péče o válečné hroby a pietní místa (dále jen "válečný hrob") a orgány státní správy a jejich působnost ve věcech válečných hrobů.

Ustanovení § 1 informuje o základním poslání zákona o VH, kterým je zajištění péče o válečné hroby a dále zmiňuje základní pojmy, se kterými tento zákon pracuje. Jsou jimi:

- **Předmět úpravy zákona** o VH – válečné hroby. Zákon o VH ve svém prvním paragrafu zmiňuje dvě základní kategorie válečných hrobů, a to válečné hroby, do kterých byly pohřbeny lidské ostatky a dále pietní místa, tedy objekty bez lidských ostatků, jejichž cílem je zachovat památku padlých. Pro obě tyto kategorie, jejichž obsah je podrobně definován v § 2, stanovuje zákon o VH jeden společný pojem – „válečný hrob“. Válečný hrob je souhrnný název pro předmět úpravy zákona o VH:
 - válečný hrob s ostatky[1]
 - pietní místo[2]
- **Subjekty úpravy zákona** o VH – orgány státní správy, a dále fyzické a právnické osoby, které jsou povinny péči o válečné hroby zabezpečovat nebo se na ní podílet. Jedná se především o
 - Ministerstvo obrany,

- krajské úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- pověřené obecní úřady,
- vlastníky válečných hrobů a o
- vlastníky nemovitostí, na kterých jsou válečné hroby umístěny.

Zákon o VH těmto subjektům vymezuje jejich místo v systému péče o válečné hroby, vymezuje jim jejich práva a stanovuje jim jejich povinnosti.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Válečným hrobem je pro účely tohoto zákona místo, kde jsou pohřbeny ostatky osob, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo ostatky osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války. Válečným hrobem může být hrob jednotlivce, hrob hromadný nebo osárium, včetně náhrobků a ostatního hrobového zařízení. Válečným hrobem je rovněž evidované místo s nevyzvednutými ostatky osob zemřelých v souvislosti s válečnou událostí, anebo jiný objekt, který je za válečný hrob považován v souladu s mezinárodní smlouvou, jíž je Česká republika vázána.

První odstavec definuje **válečný hrob s ostatky**, kterým je především místo pohřbení lidských ostatků. Z tohoto hlediska není podstatné, jakým způsobem k pohřbení lidských pozůstatků došlo (pohřbení do země nebo hrobky, dočasné uložení ostatků do provizorního hrobu mimo pohřebiště, anebo pohřbení žehem)[3], případně jakou formou válečný hrob má (jednotlivý, hromadný, osárium).

Pod pojmem **osárium** pak při aplikaci zákona o VH rozumíme kostnice – objekty (místnosti) k ukládání lidských kosterních ostatků (v některých případech do k tomu speciálně vyrobených schránek)[4] a dále mauzolea (například vojenské mauzoleum v Hranicích) nebo kolumbária – úložiště uren (mohou to být samostatné objekty jako například na památník letců 2. světové války na hřbitově v Prostějově nebo rozlehlé kolumbárium na Čestném pohřebišti vojáků Rudé armády na Centrálním hřbitově v Brně, ale také k tomuto účelu vytvořená místa v hrobovém zařízení rodinných hrobů).

Podstatná je také **okolnost, v důsledku které pohřbená osoba zahynula**. Aby mohl být hrob označen jako válečný, pak v něm musí být uloženy ostatky osoby (osob), která zahynula v důsledku:

- aktivní účasti ve vojenské operaci nebo
- válečného zajetí, anebo
- v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války.

Vojenskou operací rozumíme plánovanou a koordinovanou činnost, která se uskutečňuje vojenskými prostředky s cílem splnit strategické, operační nebo taktické úkoly. Vojenské operace mohou být válečné (např. vojenské operace - Pražská, Ostravská, Karpatskoduželská, Bratislavsko-brněnská) nebo jiné (mírové, záchranné, humanitární). Vojenskou operací v době války bylo například i vojenské potlačení vojenské vzpoury a poprava části vzbouřenců v Rumburku.

Odbojovou činností rozumíme činnost v domácím nebo zahraničním hnutí v době války, která směřuje ke vzniku nebo osvobození Československé republiky (např. partyzánské hnutí, účast v povstání, ilegální činnost, hnutí odporu).

Válečnými zajatci ve smyslu Ženevských úmluv jsou zejména:

- příslušníci ozbrojených sil, příslušníci milic nebo příslušníci dobrovolnických sborů, které jsou součástí těchto ozbrojených sil;
- příslušníci jiných milic a jiných dobrovolnických sborů včetně členů organizovaného hnutí odporu (v jejich čele musí být odpovědná osoba, nosí rozeznávací znak a nosí otevřeně zbraně) – například účastníci Pražského povstání;
- příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě, již neuznává mocnost, která drží zajatce;
- osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí (např. dopisovatelé, příslušníci civilních osádek vojenských letounů);
- posádky obchodních lodí a civilních letadel a obyvatelé neobsazených území, kteří se z vlastní vůle chopí zbraní, aby bojovali proti vojsku.

Zákon o VH nestanoví podmínku, že by válečným hrobem bylo pouze takové místo, kde jsou pochovány výlučně ostatky osob splňujících výše nastíněná kritéria. Naopak zákon o VH nestanovuje žádné omezující podmínky, pokud se jedná o možnou přítomnost ostatků dalších osob, které nesplňují podmínky uvedené v tomto odstavci, ve válečném hrobu.

Kromě výše uvedené definice se tedy ve válečném hrobu mohou nacházet nebo mohou být později pohřbeny i ostatky osob, které definici § 2 odst. 1 zákona o VH nevyhovují. Jedná se převážně o případy, kdy byly do rodinných hrobů k ostatkům svých předků uloženy ostatky oběti národního povstání nebo domácího odboje v době války, případně byly k ostatkům takové oběti později uloženy ostatky zemřelých potomků [\[5\]](#). Vznik těchto (rodinných) válečných hrobů je zpravidla datován do doby před účinností zákona o VH. Jejich existenci rozhodně nelze přehlížet a pracovně o takových hrobech hovoříme jako o „rodinných válečných hrobech“. Jejich případné změny (například pohřbení dalších lidských pozůstatků), včetně jejich zrušení, rovněž podléhají písemnému souhlasu Ministerstva obrany.

Rodinným válečným hrobem je tedy válečný hrob s ostatky podle ustanovení [§ 2 odst. 1](#) zákona o VH, do kterého byly kromě ostatků osob uvedených v § 2 odst. 1 zákona o VH uloženy i ostatky dalších osob (zpravidla osob v příbuzenském vztahu), které nesplňují výše uvedené ustanovení zákona o VH.

Do tohoto válečného hrobu lze pohřbívat pozůstatky či ukládat zpopelněné ostatky dalších osob nenaplňujících ustanovení § 2 odst. 1 zákona o VH pouze s písemným souhlasem Ministerstva obrany na základě předchozí písemné žádosti vlastníka, nebo pokud není znám, vlastníka nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn, jak je stanoveno v § 3 odst. 2 zákona o VH. Po předběžném dohovoru s odpovědným pracovníkem Ministerstva obrany lze o tento písemný souhlas požádat i dodatečně.

Uložení urny s ostatky osob pohřbených zpopelněním v krematoriu dle § 2 písm. e) zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pohřebnictví“) na místo či do schránky k tomuto účelu zřízené v/na hrobovém zařízení válečného hrobu není jinou změnou válečného hrobu a písemný souhlas Ministerstva obrany se k tomuto účelu nevyžaduje.

Je-li válečný hrob (místo pohřbení) označen náhrobkem nebo jiným hrobovým zařízením, pak jsou tyto předměty také **součástí válečného hrobu**. To platí i o náhrobcích tzv. rodinných válečných hrobů.

Na rozdíl od běžného hrobu^[6] se **válečný hrob s ostatky může nacházet i mimo hřbitov**. Ve většině případů se jedná o hromadné hroby vojáků padlých v Prusko-rakouské válce v roce 1866 a ve 2. světové válce, kdy bylo mnoho obětí bojů pohřbeno do hromadných hrobů poblíž bojišť.

Další kategorií válečného hrobu s ostatky je **evidované místo** s nevyzvednutými ostatky osob zemřelých v souvislosti s válečnou událostí. Například naleznou-li se při skrývce horniny nebo při výkopových pracích mimo pohřebiště lidské ostatky, a při dalším průzkumu se potvrdí, že se jedná o ostatky osob podle § 2 odst. 1 zákona o VH, eviduje se takové místo jako válečný hrob. Podle ustanovení § 2 odst. 4 a 5 zákona o VH se takový hrob buď upraví, přemístí nebo zruší.

Evidovaným místem s nevyzvednutými ostatky zemřelých osob v souvislosti s válečnou událostí může být i takové místo, o kterém je známo (nebo existuje předpoklad), že na něm jsou pohřbeny osoby, které zemřely v příčinné souvislosti s aktivní účastí ve válečné události, ale z pietních nebo jiných důvodů nedošlo k vyzvednutí ostatků (exhumaci) a k jejich přenesení na pohřebiště.

Válečným hrobem může být i **jiný objekt**, který je za válečný hrob považován v souladu s mezinárodní smlouvou, jíž je Česká republika vázána. Jedná se především o hroby občanů cizích států, které mohou být chráněny ve větším rozsahu než ostatní válečné hroby.

Například "slovinské válečné hroby" jsou definovány jako místa na území České republiky, kde jsou pochováni slovinští občané (občané bývalého Rakousko-Uherska a bývalé Jugoslávie)[7]. Zde není podmínkou aktivní účast obětí ve vojenské operaci, odboji nebo válečném zajetí. Obdobně je tomu i v Dohodě mezi vládou České republiky a vládou Srbské republiky o ochraně válečných hrobů a vojenských pietních míst, která definuje „válečný hrob a vojenské pietní místo“ jako jednotlivý nebo hromadný hrob, ve kterém jsou pohřbeny ostatky válečných obětí, včetně náhrobků, veřejných pomníků, pamětních desek a jiných pietních symbolů nebo pamětních míst, která svědčí o válečných obětech a událostech.

Nezbytnou podmínkou pro určení, zda je hrob válečným hrobem, je také jeho **časové zařazení**. Jedná se zejména o určení oficiálního začátku války, ke které se válečný hrob vztahuje. Konec války z tohoto hlediska již tak důležitou roli nesehrává, protože zejména zraněné osoby svým zraněním podléhaly i po oficiálním ukončení války. V našich podmínkách při stanovení začátku 2. světové války vycházíme z výroku Ústavního soudu, který se v souvislosti posuzování podmínky státního občanství České republiky podle restitučních předpisů zabýval i otázkou stanovení začátku válečného stavu.

Citace: "... Stran interpretace "kdy země vede válku" Ústavní soud vychází z již v roce 1933 vypracované definice agrese Společností národů, která byla převzata do londýnské Úmluvy o agresi (Convention de definition de l'agression), uzavřené dne 4. 7. 1933 Československem, dle které není třeba válku vyhlášovat (čl. II bod 2) a dle které je třeba za útočníka považovat ten stát, který první poskytne podporu ozbrojeným tlupám, jež se utvoří na jeho území a jež vpadnou na území druhého státu (čl. II bod 5). V souladu s notou londýnské vlády ze dne 22. 2. 1944, navazující na prohlášení prezidenta republiky ze dne 16. 12. 1941, dle § 64 odst. 1 bod 3 tehdejší Ústavy a v souladu s citovaným čl. II bod 5 má Ústavní soud za to, že dnem, kdy nastal stav války, a to s Německem, je den 17. 9. 1938, neboť tento den na pokyn Hitlera došlo k utvoření "Sudetoněmeckého svobodného sboru" (Freikorps) z uprchnuvších vůdců Henlainovy strany a několik málo hodin poté už tito vpadali na československé území ozbrojeni německými zbraněmi. Posledním dnem tohoto období bylo datum 7. 5. 1957, kdy Československo ukončilo válečný stav s Japonskem. ..."

(2) Válečným hrobem je pro účely tohoto zákona i pietní místo, kterým se rozumí pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol připomínající válečné události a oběti, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo oběti osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války.

Druhý odstavec definuje, za jakých podmínek je **pietní místo** obecně (jako místo vyjadřující úctu, smutek, památku nebo zbožnost), rovněž válečným hrobem. Zásadním rozdílem mezi válečným hrobem s ostatky a válečným hrobem – pietním místem (dále jen pietní místo), kterým se zabývá § 2 odst. 1 zákona o VH, je skutečnost, že **součástí pietního místa v žádném případě nejsou ostatky obětí**.

Definice obětí pohřbených ve válečných hrobech nebo připomenutých na pietních místech je v podstatě stejná.

Dalším podstatným rozdílem oproti válečnému hrobu s ostatky však je skutečnost, že **pietní místo musí kromě informace o obětech obsahovat i informaci o válečné události**, ke které (ke kterým) se pietní místo vztahuje.

Podstatou pietního místa je na rozdíl od válečného hrobu s ostatky (místo pohřbení lidských ostatků) objekt, který je zpravidla označený textem a srozumitelnou symbolikou. Jeho základním posláním je připomínka válečných událostí, ale zejména zachování památky obětí. Je v podstatě náhradou takových hrobů s ostatky, které se zpravidla nacházejí příliš daleko od pozůstalých (nebo vůbec neexistují) a v důsledku toho není možné, aby mohla být padlým vzdána čest a vyjádřena úcta přímo u jejich hrobu (hrobů).

Pietním místem tedy nemůže být pomník věnovaný památce osoby, která zemřela z jiného důvodu, například stářím, v důsledku perzekucí mimo válečnou dobu, pro svou národnost, náboženské vyznání, apod. Nemůže jim být ani pomník věnovaný pouze události nebo činnosti, například výročí osvobození obce, setkání armád, provedení vojenské akce nebo operace, sídla partyzánského velitelství, shromáždění nebo odsunu osob do koncentračního tábora, bombardování, apod.

Velikost, tvar, materiál, použitá symbolika apod. nebo celkový vzhled pietního místa není v podstatě nijak omezen. Zpravidla však bývá odrazem doby, ve které byl zřízen a vkusu zřizovatelů pietního místa. Zákon o VH se s tímto problémem při definici pietního místa vypořádává slovy „kterým se rozumí pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol“.

Obdobné je to i s umístěním pietního místa. Zákon o VH nijak neomezuje umístění pietních míst. Zpravidla jsou umístěna na česných místech (budova, náměstí, náves, kaplička nebo jiná sakrální stavba, hřbitov apod.) nebo na místech, které mají vztah k připomínaným válečným událostem nebo k připomínaným obětem.

Pietní místa **mohou být umístěna i na pohřebišti**. Pokud se nejedná o pamětní desku nebo pomník, ze kterého je na první pohled patrné že se nachází mimo hrobové místo (místo na kterém jsou pohřbené lidské ostatky), dochází při jeho určení často k nejasnostem.

Na hřbitovech se zpravidla nacházejí pietní místa:

- Pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol připomínající válečné události a oběti;
- pietní místo – hrobové zařízení;
- kenotaf.

Pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol připomínající válečné události a oběti se od pietních míst, která se nachází mimo hřbitov, míst zpravidla nijak neodlišují z jejich tvaru a umístění je zpravidla na první pohled jasné, že se nejedná o válečný hrob s ostatky.

Pietní místo – hrobové zařízení je zpravidla pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol, který je součástí hrobového zařízení nebo samo o sobě tvoří hrobové zařízení **hrobového místa (hrobu), které však samo není válečným hrobem** podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o VH. To znamená, že se nachází na hrobu, ve kterém nejsou uloženy ostatky oběti, která je na hrobovém zařízení uvedena. Zpravidla se jedná o hrobové zařízení na rodinném hrobu s ostatky příbuzných osob, na kterém je kromě pohřbených připomenut i příslušník rodiny, který padl v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války, ale jeho pozůstatky nemohly být z nějakého důvodu do hrobu uloženy.

Pohřbení pozůstatků dalších osob či exhumace ostatků z hrobových míst, na nichž jsou umístěna pietní místa – hrobová zařízení, nepodléhá zákonné úpravě válečných hrobů, tedy ani souhlasu Ministerstva obrany či právu na bezplatné užívání hrobového místa na neomezenou dobu. Režim těchto hrobových míst se řídí zákonem o pohřebnictví a řádem konkrétního pohřebiště.

V případě pohřbení další osoby do tohoto hrobového místa je možné na pietní místo – hrobové zařízení bez předchozího souhlasu Ministerstva obrany doplnit údaje o pohřbené osobě pouze za předpokladu, že se nezmění parametry (rozměr, druh použitého materiálu apod.) a charakter pietního místa – hrobového zařízení. Pietní místo – hrobové zařízení musí i po takové úpravě zůstat v poznatelném stavu.

Kenotaf je symbolický náhrobek zřizovaný pro zemřelého, jehož ostatky jsou pohřbeny na jiném či neznámém místě. V mnoha případech se kenotaf (pietní místo) od válečného hrobu s ostatky svým vzhledem nijak neliší.

Pokud pro hrobové místo, na němž je umístěn válečný hrob - kenotaf či jiný pietní symbol podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona o VH, není uzavřena platná nájemní smlouva či po odstoupení provozovatele od této smlouvy nebo po skončení sjednané doby si vlastník nepřevzme svůj majetek (kenotaf či jiný výše definovaný pietní symbol), stává se vlastníkem podle § 1045 odst. 1 ve spojení s § 1050 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, po uplynutí stanovených lhůt provozovatel pohřebiště.

Provozovatel pohřebiště pak může na takové hrobové místo uzavřít novou smlouvu, jejímž předmětem bude i kenotaf či jiné pietní symboly umístěné na příslušném hrobovém místě. V případě potřeby zrušení či přemístění takového kenotafu či pietního místa je postupováno v souladu s ustanovením [§ 3 odst. 2](#) zákona o VH.

(3) Evidenci válečného hrobu se rozumí listinný nebo jiný záznam obsahující údaje o válečném hrobu, pokud jsou známy; těmito údaji jsou zejména:

a) jméno, popřípadě jména, příjmení, vojenská hodnost, státní příslušnost, národnost, datum narození, datum a místo úmrtí a příčina smrti osoby nebo osob, jejíž ostatky jsou ve válečném hrobu pohřbeny, nebo osoby, již se válečný hrob týká. Zpracování údajů je prováděno v souladu se zvláštním právním předpisem¹⁾,

b) název státu, obce nebo vojenského újezdu, katastrálního území a parcelní číslo, popřípadě číslo popisné nemovitosti, kde se válečný hrob nachází,

c) historická událost, ke které se válečný hrob vztahuje, charakter a stručný popis vzhledu válečného hrobu včetně fotodokumentace,

d) označení vlastníka válečného hrobu a vlastníka nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn.

Válečné hroby se evidují v evidenci válečných hrobů, která je vedena v elektronické formě s využitím webové aplikace Ministerstva obrany s názvem Centrální evidence válečných hrobů (CEVH). **Evidence se udržuje v aktuálním stavu**, to znamená, že je odpovědným pracovníkem příslušného stupně státní správy průběžně udržována v souladu se skutečným stavem válečných hrobů.

Nezaevidovaný válečný hrob je nutné bezprostředně po jeho nálezu zaevidovat. Skutečnost, že válečný hrob není zaevidován, je považována za chybu v evidenci válečných hrobů. Tato evidenční chyba nemá žádný vliv na péči o takový válečný hrob. Válečný hrob nevzniká nebo nezaniká jeho zaevidováním nebo odstraněním z evidence válečných hrobů. Rozhodující je vždy skutečnost, zda daný objekt odpovídá nebo neodpovídá § 2 odst. 1 a 2 zákona o VH.

Zaevidování válečného hrobu, který byl zřízen před účinností zákona o VH, nepodléhá písemnému souhlasu Ministerstva obrany – nejde o zřízení nového válečného hrobu, ale o odstranění chyby v evidenci válečných hrobů.

Z formálního hlediska je evidence válečných hrobů vedena ve třech úrovních státní správy:

- Základním stupněm státní správy pro sběr, vyhodnocování a vkládání údajů o válečných hrobech do evidence válečných hrobů je obecní úřad obce s rozšířenou působností (ORP), který vede evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu. ORP zodpovídá za zaevidování všech válečných hrobů, které se nacházejí v jeho správním obvodu do CEVH. Tato evidence tvoří základ evidencí válečných hrobů vedených na ostatních stupních státní správy. Změny, které jsou v evidenci válečných hrobů prováděny, jsou prostřednictvím CEVH nabízeny k zahrnutí do souhrnné evidence válečných hrobů příslušného kraje.

- Krajský úřad vede souhrnnou evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu. V podstatě se jedná o souhrn evidencí válečných hrobů, které jsou vedeny na obecních úřadech všech ORP příslušného kraje. Souhrnná evidence může být krajským úřadem doplňována, či jinak upravena a v důsledku těchto úprav se stává svébytným nástrojem pro vedení souhrnné evidence válečných hrobů kraje. Změny, které byly v souhrnné evidenci válečných hrobů provedeny, jsou prostřednictvím CEVH nabízeny k zahrnutí do evidence válečných hrobů příslušného obecního úřadu ORP a do centrální evidence válečných hrobů Ministerstva obrany.
- Ministerstvo obrany vede centrální evidenci válečných hrobů, která v sobě soustřeďuje údaje o válečných hrobech ze všech souhrnných evidencí válečných hrobů. Změny, které jsou prováděny v centrální evidenci válečných hrobů, jsou prostřednictvím CEVH nabízeny k zahrnutí do evidence válečných hrobů příslušného obecního úřadu ORP a do souhrnné evidence válečných hrobů příslušného kraje.

Evidence obsahuje pouze ty **údaje o válečných hrobech a obětech, které jsou známy**. V žádném případě se ale nejedná pouze o takové údaje, které lze vyčíst pouze z evidovaného válečného hrobu. Známými údaji mohou být i informace dostupné například z obecních kronik nebo jiných dokumentů.

Z hlediska struktury dat je vedena ve třech vrstvách:

- Lokalita – obsahuje údaje o místě, na kterém se válečný hrob nachází. Těmito údaji jsou zejména název státu, obce nebo vojenského újezdu, katastrálního území a parcelní číslo, popřípadě číslo popisné nemovitosti, kde se válečný hrob nachází, označení vlastníka nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn a údaje o poloze lokality (GPS).
- Hrob – obsahuje údaje o samotném válečném hrobu. Těmito údaji jsou zejména historická událost, ke které se válečný hrob vztahuje, charakter a stručný popis vzhledu válečného hrobu včetně fotodokumentace a označení vlastníka válečného hrobu
- Oběť – obsahuje údaje o oběti pohřbené ve válečném hrobu nebo oběti připomenuté na pietním místě. Těmito údaji jsou zejména jméno, popřípadě jména, příjmení, vojenská hodnost, státní příslušnost, národnost, datum narození, datum a místo úmrtí a příčina smrti osoby nebo osob, jejíž ostatky jsou ve válečném hrobu pohřbeny, nebo osoby, jíž se válečný hrob týká.

Ochrana osobních údajů podle směrnice EU pro ochranu osobních dat (GDPR)[\[8\]](#) se na osoby uvedené v evidenci válečných hrobů nevztahuje, protože podle článku č 6 směrnice se toto nařízení nevztahuje na osobní údaje zesnulých osob.

Pokud je vlastníkem válečného hrobu fyzická osoba, pak se do CEVH do pole „Vlastník“ zapisuje text „soukromý vlastník hrobového zařízení“. Konkrétní osobní údaje vlastníka nebudou do CEVH zanášeny a nadále zůstávají přístupné ve stejném rozsahu jako dosud (tj. např. provozovateli příslušného pohřebiště).

(4) Péči o válečné hroby se rozumí zabezpečování úpravy, ochrany, zřizování nových válečných hrobů, přemísťování nebo rušení válečných hrobů, včetně exhumací.

Cílem péče o válečné hroby je zachování válečných hrobů v **důstojném a poznatelném stavu**. V souladu s [§ 3 odst. 1](#) zákona o VH ji zabezpečuje vlastník válečného hrobu, a pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn.

Pokud tento cíl nelze naplnit na místě, na kterém se válečný hrob nachází, lze jej přemístit na jiné místo. K **přemístění válečného hrobu** dochází například v důsledku zásadních změn realizovaných na nemovitosti, na které se válečný hrob nachází (revitalizace náměstí, výstavba komunikací, výstavba nové nebo odstranění stávající nemovitosti, rozvoj obce, při kterém se původní centrum obce posune na jiné místo apod.).

Postup při přemístění válečného hrobu bude rozdílný v případě, že se jedná o válečný hrob s lidskými ostatky nebo se jedná o pietní místo bez lidských ostatků.

Přemístěním válečného hrobu s ostatky se rozumí **vyzvednutí ostatků válečných obětí** z dosavadního válečného hrobu a jejich přemístění do hrobového místa na veřejném pohřebišti nebo do jiného válečného hrobu za podmínek uvedených v ustanovení § 4 a 6 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví[\[9\]](#).

Součástí přemístění válečného hrobu je i zajištění úpravy místa, kde se původní válečný hrob nacházel a zajištění údržby a úpravy válečného hrobu na novém místě ve smyslu ustanovení § 2 zákona o VH.

Na původním místě válečného hrobu s ostatky se může zřídit pietní místo, které bude připomínat památku obětí, jejichž ostatky byly přemístěny do jiného hrobu (bude provedena jiná změna válečného hrobu, která spočívá ve změně jeho charakteru z válečného hrobu s ostatky na pietní místo) nebo se původní válečný hrob zruší, a místo se upraví k dalšímu využití.

Při přemístění válečných hrobů s ostatky vojáků jiných zemí je dále nutné respektovat i **mezivládní smlouvy**, které vymezují práva smluvních stran především při exhumaci ostatků a výběru nového místa jejich pohřbení.

Přemístěním pietního místa se rozumí umístění stávající pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu na nové vybrané místo, které je svou polohou, vzhledem a významem vhodné pro umístění pietního místa. Součástí přemístění pietního místa je zpravidla i jeho oprava nebo rekonstrukce.

Podmínkou je však dodržení dosavadního vzhledu pietního místa, popř. jeho vylepšení v rámci údržby a úpravy. Není-li to možné, odůvodněné výjimky povoluje Ministerstvo obrany v písemném souhlasu s přemístěním válečného hrobu (pietního místa).

Zrušením válečného hrobu se rozumí vyzvednutí ostatků válečných obětí z dosavadního válečného hrobu za podmínek uvedených v ustanovení § 4 a 6 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví, a jejich pohřbení na veřejném pohřebišti nebo odvezení do zahraničí.

Zrušením válečného hrobu se rozumí také výkon rozhodnutí Ministerstva obrany, že se v daném případě nejedná o válečný hrob.

Zrušením pietního místa se rozumí odstranění pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, který připomíná válečné události a oběti bez náhrady.

Za zrušení válečného hrobu nebo pietního místa **není považována úprava evidence** válečných hrobů, kdy je z evidence odstraněn záznam o válečném hrobu nebo o pietním místě, které nesplňují podmínky stanovené v § 2 odst. 1 a 2 zákona o VH. V takovém případě se jedná o navedení souladu mezi evidencí válečných hrobů a skutečným stavem.

Jinou změnou válečného hrobu (pietního místa) se rozumí změna vzhledu (architektonického řešení) válečného hrobu nebo změna obsahu textu na náhrobku nebo pamětní desce, v důsledku, které dojde ke změně jeho určení a významu.

Jinou změnou válečného hrobu není oprava chyb ve jménu (jménech) obětí pohřbených ve válečném hrobu (připomenutých na pietním místě) ani doplnění dalších jmen obětí pohřbených ve válečném hrobu (připomenutých na pietním místě), pokud jsou tyto oběti ve válečném hrobu pohřbeny nebo pokud měla být na pietním místě vzhledem k jeho určení a charakteru uvedena, ale v době zřízení pietního místa nebyla známa.

O přemístění, zrušení a jiné změně válečného hrobu nebo pietního místa se v Evidenci válečných hrobů provedou změny příslušných údajů.

Exhumací se podle § 2 písm. m) zák. o pohřebnictví rozumí vyzdvížení lidských ostatků nebo urny s lidskými ostatky z pohřebiště. Vyjmutí lidských ostatků ze země mimo pohřebiště není exhumací v souladu s výše uvedeným ustanovením.

Exhumace ostatků vojáků cizího státu, včetně vyjmutí ostatků ze země v důsledku provedeného archeologického průzkumu mimo pohřebiště, mohou podléhat regulacím mezinárodních smluv.

Hroby s ostatky se mohou nacházet také mimo pohřebiště. Ve většině případů se jedná o hromadné hroby vojáků padlých v Prusko-rakouské válce v roce 1866 a ve 2. světové válce, kdy bylo mnoho obětí bojů pohřbeno do hromadných hrobů poblíž bojišť.

Při plánované manipulaci s válečným hrobem s ostatky je s ohledem na zajištění postupu v intencích **archeologického výzkumu** nezbytné o připravované akci mimo jiné uvědomit i Archeologický ústav (konkrétně Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i. nebo Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.). Postup je dán ustanovením památkového zákona[\[10\]](#).

Vyzdvížení ostatků by mělo vždy probíhat způsobem, který v příznivém případě usnadní a dovolí konkrétní identifikaci jednotlivých osob. K tomuto účelu musí být ostatky prozkoumány šetrným způsobem (zejména aby nebyly ztraceny nebo omezeny možnosti antropologické analýzy), úplně a nepomíchané (platí zejména pro hromadné hroby). Důležité je také zachycení vztahu mezi kosterními ostatky a dalšími předměty.

Identifikace jednotlivých pohřbených osob usnadňují osobní předměty. Při manipulaci s osobními předměty je tedy nezbytné zajistit jejich správné uložení a eventuálně provést konzervaci. Identifikace může být možná také podle antropologických charakteristik (např. dokumentované odchylky na kostře, stopy prodělaných nemocí a zranění a stav zubů), pokud byly podchyceny za života zemřelých. Při manipulaci s ostatky je třeba dbát na postupy, které neznemožní odběr vzorků na analýzu DNA (je zejména nutné zabránit kontaminaci vzorků v důsledku neodborné manipulace s nimi).

Nález, který naplňuje charakteristiku válečného hrobu, může být učiněn také náhodně, například při zemních pracích. Protože u takového nálezu nelze automaticky předpokládat, že se jedná o válečný hrob ve smyslu zákona o VH, není k vyzdvížení kosterních ostatků vyžadován souhlas Ministerstva obrany.

Náhodný nález ostatků však splňuje charakteristiku náhodného archeologického nálezu, a proto se při manipulaci s tímto nálezem postupuje podle ustanovení památkového zákona[\[11\]](#), protože jedině tak lze zajistit informace, které dovolí rozhodnout, zda se jedná o dosud neznámý válečný hrob.

Pokud se při vlastních archeologických pracích zjistí, že se jedná o válečný hrob (prokáže se, že se jedná o ostatky osoby (osob), která zahynula v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo ostatky osoby, která zahynula v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války), pak se od tohoto zjištění při dalších pracích (provádění exhumačních prací a následné manipulaci s nalezenými ostatky) postupuje obdobně jako u evidovaného válečného hrobu.

Před sekundárním uložením ostatků je pak nezbytné písemně požádat Ministerstvo obrany o vydání souhlasu se zřízením nového válečného hrobu.

(5) Údržbou a úpravou válečného hrobu se rozumí označení válečného hrobu, umístění pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, včetně běžné údržby válečného hrobu, jeho okolí a přístupu k němu.

Údržba a úprava válečných hrobů je trvalý, nekončící proces k naplňování cíle péče o válečné hroby, kterým je zachování válečných hrobů v **důstojném a poznatelném** stavu. V souladu s [§ 3 odst. 1](#) zákona o VH ji zabezpečuje vlastník válečného hrobu, a pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn a nepodléhá písemnému souhlasu Ministerstva obrany.

Součástí tohoto procesu je i udržování válečných hrobů v poznatelném stavu. To znamená, že válečný hrob musí být udržován v takovém stavu nebo být označen takovým způsobem, **ze kterého bude patrné, že se jedná o válečný hrob** podle § 2 odst. 1 nebo 2 zákona o VH.

Základním označením válečného hrobu je text, případně doplněný o srozumitelnou symboliku, který se nachází na válečném hrobu s ostatky nebo pietním místě (hrobovém zařízení), a ze kterého je zřejmé, že jsou v tomto hrobovém místě pohřbeny ostatky osob (osoby) nebo na pietním místě jsou připomenuty osoby, které naplňují ustanovení § 2 odst. 1 nebo 2 zákona o VH. Označením válečného hrobu může být i dodatečná informace vhodně umístěná na, nebo k válečnému hrobu.

V případě, že text na hrobovém zařízení nenaplnuje požadavky poznatelnosti válečného hrobu a nájemce (uživatel hrobového místa) po výzvě provozovatele pohřebiště nezjedná nápravu formou opravy, úpravy či doplnění hrobového zařízení^[12], provozovatel pohřebiště (vlastník válečného hrobu) na válečný hrob – hrobové místo či do jeho těsné blízkosti (pokud je na celé ploše hrobového místa umístěno hrobové zařízení, které je majetkem nájemce, uživatele hrobového místa) umístí **doplňující označení** obsahující text „**Válečný hrob**“ spolu s informací, ze které bude patrné, že v tomto hrobovém místě jsou pohřbeny ostatky osob (osoby) naplňující ustanovení § 2 odst. 1 nebo 2 zákona o VH.

Tvar, rozměry, způsob umístění označení na válečném hrobu a materiál, ze kterého bude označení zhotoveno, se zvolí s ohledem na celkový charakter pohřebiště a samotného rodinného válečného hrobu.

Označení válečného hrobu, jakožto součást výkonu péče o válečné hroby zabezpečuje vlastník válečného hrobu, a pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn^[13]. V praxi tedy bude za dostatečně označený válečný hrob „pietní místo – hrobové zařízení“ na pohřebišti odpovídat vlastník tohoto hrobového zařízení (pamětní desky, pomníku, památníku atd.), tj. nájemce hrobového místa. V ostatních případech řádné označení zabezpečuje vlastník hrobových míst, provozovatel pohřebiště.

Obdobně se postupuje v případě neexistence původního hrobového zařízení válečného hrobu (hrobového místa), kdy vlastník hrobového místa umístí na tomto místě označení obsahující informaci o tom, že se jedná o válečný hrob a známé údaje o osobě (osobách), jejíž (jejichž) ostatky jsou na tomto místě pohřbeny.

Zásady udržování válečných hrobů v poznatelném stavu obecně v přiměřené míře platí i pro pietní místa. Týká se to především takových pietních míst, u kterých došlo v důsledku stárí, poškození a povětrnostních vlivů, případně z jiného důvodu k takovým změnám, kdy se na pietním místě již nenachází text, který by dokládal, že se jedná o válečný hrob podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona o VH.

Označením válečného hrobu, umístěním pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu se v rámci údržby a úpravy válečného hrobu nebo pietního místa rozumí činnost, při které nedojde k jiné změně válečného hrobu. To znamená, že nebude provedena taková změna obsahu textu nebo symboliky apod. na válečném hrobu nebo pietním místě (např. náhrobku nebo pamětní desce), v důsledku které by došlo ke změně jeho určení nebo významu.

Jedná se především o:

- náhradu části nebo celé poškozené nebo chybějící pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu novým, zhotoveným z obdobného materiálu (nebo z imitace původního materiálu),
- umístění pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu na nebo poblíž stávajícího válečného hrobu nebo pietního místa, kterým bude obnoven, potvrzen nebo zdůrazněn původní nebo stávající stav – například umístění desky se seznamem pohřbených k hromadnému válečnému hrobu, umístění pomníku na válečný hrob s ostatky, umístění takového symbolu na válečný hrob nebo pietní místo, který je pro tyto účely na obdobných válečných hrobech nebo pietních místech běžně používán a podobně,
- uvedení válečného hrobu nebo pietního místa do poznatelného stavu.

Nedílnou součástí péče o válečné hroby (pietní místa) tvoří jejich běžná údržba včetně údržby jejich okolí a přístupu k nim.

Běžnou údržbou se ve smyslu ustanovení zákona o VH rozumí zejména:

- udržování náhrobků, hrobového zařízení, pamětních desek, pomníků, památníků nebo obdobných symbolů v čistotě, nezkorodovaném (nezoxidovaném) a jinak neporušeném stavu a jejich zachování v poznatelném stavu;
- odstraňování případných hanlivých nebo jinak nepatřičných a znesvěcujících nápisů a symbolů;

- zajišťování pietní výzdoby při významných výročích, která se k válečnému hrobu (pietnímu místu) vztahují, a včasné odstraňování uschlých květin a věnců;
- taková úprava okolí, při které nedojde k omezení viditelnosti válečného hrobu (pietního místa) a přístupu k němu (např. výsadba keřů, stromů a sečení přerostlé trávy);
- zajišťování schůdnosti přístupové cesty včetně odstraňování přerostlé trávy, sněhu a náledí.

Je-li válečný hrob (pietní místo) prohlášen za **kulturní památku**, je nutno při jeho údržbě a úpravě včetně běžné údržby válečného hrobu (pietního místa), jeho okolí a přístupu k němu postupovat podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

§ 3

Péče o válečné hroby

Ustanovení tohoto paragrafu zákona o VH vymezuje a upravuje bližší podmínky vztahující se k péči o válečné hroby z hlediska odpovědnosti jednotlivých subjektů. Péče o válečné hroby je realizována ve veřejném zájmu^[14], a proto je nutné vymezit podmínky při jejím zabezpečování, zejména ve vztahu k fyzickým či právnickým osobám, jejichž práva jsou v této souvislosti omezena^[15].

Omezení vlastnického práva je možné jen ve veřejném zájmu na základě zákona a za náhradu.

(1) Péči o válečný hrob zabezpečuje vlastník válečného hrobu, a pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn.

Zákon o VH stanovuje povinnost **pečovat o válečný hrob jeho vlastníkov**i, kterým může být fyzická nebo právnická osoba. Teprve v případě že vlastník válečného hrobu není znám, péči o válečný hrob zabezpečuje vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn.

V minulosti se při zřizování válečných hrobů, ale zejména pietních míst, vlastnictví těchto objektů mnohdy vůbec neřešilo nebo vlastník válečného hrobu upadl v zapomnění. Zvláště palčivá situace je v tomto směru na území, na kterém se v průběhu času zcela vyměnilo obyvatelstvo, nebo původní obce zanikly.

Zákon o VH na tento stav pamatuje a stanovuje, že v případě, kdy není vlastník válečného hrobu znám, má být **péče o válečný hrob zabezpečena vlastníkem nemovitosti**, na které se válečný hrob nachází. Pro většinu případů je formulace zákona o VH srozumitelná.

V některých případech, zejména při změně vlastníka nemovitosti, na které se nachází pietní místo, se vlastník nemovitosti této povinnosti brání. V takovém případě je vhodné, pokud takové pietní místo nemá přímou souvislost s nemovitostí, na které se nachází, přemístit jej na nemovitost ve vlastnictví obce.

Samostatným problémem jsou z hlediska odpovědnosti za péči o válečné hroby válečné hroby na pohřebištích, a to z hlediska rozdílného vlastnictví samotného válečného hrobu jako místa pohřbení ostatků a hrobového zařízení (pomníku) postaveném na válečném hrobu. Válečný hrob je zpravidla ve vlastnictví provozovatele pohřebiště a hrobové zařízení je zpravidla ve vlastnictví nájemce hrobového místa, který je za péči o ně zodpovědný.

Uživací právo k válečným hrobům se dle ustanovení § 29 odst. 6 zákona o pohřebnictví poskytuje bezplatně a na neomezenou dobu. Z praktického hlediska a s ohledem na ustanovení § 19 odst. 2 písm. a) zákona o pohřebnictví, které zakotvuje rovnost podmínek při sjednání nájmu hrobových míst pro všechny osoby, je vhodné uzavírat smlouvy k hrobovým místům, které jsou válečnými hroby, na dobu obvyklou v místě pohřebiště za dodržení ustanovení § 25 odst. 2, 3 zákona o pohřebnictví, nikoli tedy na neomezenou dobu.

Po uplynutí sjednané doby se uzavře nová smlouva nebo se stávající smlouva dodatkem prodlouží. Tato praxe zabrání případným situacím, kdy by nájemce (uživatel hrobového místa) na dobu neurčitou zemřel a provozovatel pohřebiště by o této události a případných právních nástupcích [\[16\]](#) po této osobě nezískal žádné informace. Případní právní nástupci nájemce (uživatele) nadále mají právo užívat válečný hrob bezplatně.

Z této smlouvy však musí být patrné, že se jedná o užívání válečného hrobu za podmínek uvedených v § 29 odst. 6 zákona o pohřebnictví. Pokud stávající smlouva (nájemní smlouva) neobsahuje informaci, že se jedná o válečný hrob, provozovatel pohřebiště neprodleně vyzve nájemce (uživatele) k uzavření nové smlouvy, která bude tyto údaje obsahovat.

Rozsah bezplatného užívacího práva vychází z platného Řádu veřejného pohřebiště (§ 19 zákona o pohřebnictví).

(2) Přemístění nebo zrušení válečného hrobu a jinou změnu válečného hrobu než jeho údržbu a úpravu může jeho vlastník nebo, pokud není znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob umístěn, provést jen na základě jeho písemné žádosti a po písemném souhlasu Ministerstva obrany (dále jen "ministerstvo"). Nový válečný hrob

[lze zřídit jen na základě písemné žádosti zřizovatele a po písemném souhlasu vlastníka nemovitosti a ministerstva. Souhlasy ministerstva nenahrazují povolení nebo vyjádření jiného správního úřadu, pokud je vyžadováno podle zvláštního právního předpisu.^{2\)}](#)

Tento odstavec omezuje vlastníka válečného hrobu, nebo pokud není znám, vlastníka nemovitosti, na které se válečný hrob nachází, který je podle [§ 3 odst. 1](#) povinen zabezpečit péči o válečný hrob, ve způsobu, jak péči o válečný hrob v rozsahu [§ 2 odst. 4](#) zákona o VH realizovat.

Toto omezení se týká zřizování, přemísťování nebo rušení válečných hrobů a oproti ustanovení § 2 odst. 4 zákona o VH je toto omezení rozšířeno i na provádění jiné změny válečných hrobů než je jejich údržba a úprava podle [§ 2 odst. 5](#) zákona o VH. Podstatou omezení je, že výše uvedené úkony péče o válečné hroby je možno realizovat pouze s písemným souhlasem Ministerstva obrany.

Obsah pojmů přemístění, zrušení a jiná změna válečného hrobu je vysvětlen v komentáři k [§ 2 odst. 4](#) zákona o VH.

Zřízením nového válečného hrobu[\[17\]](#) se rozumí realizace projektu válečného hrobu na pohřebišti za podmínek stanovených zákonem a zákonem č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, zřízením nového pietního místa[\[18\]](#) se rozumí realizace projektu pietního místa za podmínek stanovených příslušnými právními předpisy.

Zřizovatelem válečného hrobu (pietního místa) se rozumí fyzická nebo právnická osoba (např. pozůstalý nebo příbuzný, občanské sdružení, obec apod.), která na své náklady zřídí válečný hrob včetně náhrobku a ostatního hrobového zařízení, v případě pietního místa včetně pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, který připomíná válečné události a oběti.

Nový válečný hrob (pietní místo) může být zřízen pouze s **písemnými souhlasy Ministerstva obrany a vlastníka nemovitosti**, na které se má válečný hrob zřídit. Tyto souhlasy však nenahrazují povolení nebo vyjádření jiného správního úřadu.

Písemný souhlas Ministerstva je vydáván na základě **písemné žádosti** vlastníka válečného hrobu, případně vlastníka nemovitosti, na které se válečný hrob nachází nebo písemné žádosti zřizovatele válečného hrobu.

K žádosti musí být, kromě jiných příloh, přiložen i písemný souhlas vlastníka nemovitosti, na které má být nový válečný hrob zřízen (na kterou má být válečný hrob přemístěn).

Žádost podaná ve smyslu ustanovení zákona musí mít písemnou formu. Zpracovává se volně, nebo s využitím [formulářů \(http://valecnehroby.army.cz/mozny-obsah-struktura-zadosti#Form\)](http://valecnehroby.army.cz/mozny-obsah-struktura-zadosti#Form) vydaných Ministerstvem obrany a zveřejněných na webových stránkách www.valecnehroby.army.cz (<http://www.valecnehroby.army.cz>).

Pro urychlení řízení se žádost i s požadovanými přílohami podává odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu

Náklady na pořízení příslušných příloh hradí žadatel.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností předloženou žádost posoudí:

- zejména s ohledem na skutečnost, zda je předmětný válečný hrob (pietní místo) v evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu,
- dále posoudí okolnosti, které vedou žadatele k podání žádosti a k žádosti připojí své vyjádření, zda je s ohledem na ustanovení zákona oprávněná a zda její kladné vyřízení doporučuje nebo nedoporučuje.

Žádost se svým vyjádřením postoupí příslušnému krajskému úřadu.

Krajský úřad postupuje obdobně jako obecní úřad obce s rozšířenou působností a žádost se svým vyjádřením zašle odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany.

Vykazuje-li žádost závažné nedostatky, které brání jejímu kladnému vyřízení, vrátí žádost s odůvodněním žadateli k doplnění chybějících údajů a náležitostí.

Písemný souhlas Ministerstva obrany, případně zamítnutí žádosti je žadateli zasláno prostřednictvím příslušného krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností s odůvodněním rozhodnutí.

O zřízení nového válečného hrobu nebo o přemístění, zrušení a jiné změně válečného hrobu se provedou změny příslušných údajů v Evidenci válečných hrobů.

(3) Vlastník válečného hrobu, jakož i vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, pokud je válečný hrob mimo pohřebiště, je povinen umožnit k němu přístup za účelem vzdání úcty nebo provedení prací souvisejících s péčí o válečný hrob.

Naprostá většina válečných hrobů se nachází na veřejných pohřebištích ve vlastnictví obcí, na veřejných místech nebo na různých veřejnosti přístupných nemovitostech, na fasádách budov apod.

Menší část válečných hrobů se nachází na místech, která veřejnosti volně přístupná nejsou. Jedná se například neveřejná pohřebiště, oplocené soukromé pozemky nebo jinak zabezpečené nemovitosti, uzavřené sakrální stavby, veřejnosti nepřístupné areály podniků, interiéry škol nebo jiných budov s omezeným přístupem veřejnosti.

Vlastníkem takového válečného hrobu nemusí být vlastník nemovitosti (například když se válečný hrob nachází na nově nabyté nemovitosti), ale může se nacházet ve vlastnictví jiné právnické nebo fyzické osoby.

Vlastník takové nemovitosti je povinen, na základě předběžného dohovoru, umožnit přístup osobám, které u válečného hrobu chtějí vzdát úctu pohřbeným obětem (oběti), nebo obětem připomínaným na pietním místě.

Obdobně je tento vlastník nemovitosti povinen umožnit přístup i takovým osobám, které na válečném hrobu chtějí provést práce související s péčí o válečný hrob. Může se jednat o jeho vlastníka nebo o jinou osobu, která o příslušný válečný hrob pečuje.

(4) Je-li válečný hrob umístěn mimo pohřebiště, má vlastník nemovitosti nárok na náhradu za omezení užívání nemovitosti. Pokud je vlastníkovu nemovitosti užívání závažným způsobem v důsledku existence válečného hrobu ztíženo, je stát povinen, na základě jeho písemné žádosti, nemovitost nebo její část odkoupit. Náhrady vlastníkům nemovitostí poskytuje ministerstvo. Výše náhrady a kupní cena se stanoví podle zvláštních právních předpisů.³⁾

Omezením užívání nemovitosti se rozumí stav, kdy vlastník nemovitosti je nucen na předmětné nemovitosti strpět válečný hrob jako věcné břemeno, jehož umístění mu neumožňuje užívat nemovitost v plném rozsahu vlastnických práv. Věcné břemeno zřizuje vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, na vlastní náklady.

Žádost o náhradu podává písemně vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, nachází-li se předmětný hrob mimo pohřebiště a omezuje-li jeho umístění vlastníkovu nemovitosti užívání této nemovitosti.

Náhradou za omezení užívání nemovitosti se rozumí odškodnění vlastníka nemovitosti, který prokazatelně prokáže omezení užívání nemovitosti.

Náhrada se poskytuje pouze jednou, bez ohledu na případné změny vlastnických vztahů a o přiznání náhrady rozhoduje ředitel odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany.

Žádost o odkoupení nemovitosti podává písemně vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob umístěn, nachází-li se předmětný hrob mimo pohřebiště a omezuje-li jeho umístění vlastníkovu nemovitosti závažným způsobem užívání této nemovitosti.

Závažným způsobem omezené užívání nemovitosti se rozumí stav, kdy věcné břemeno (válečný hrob) na předmětné nemovitosti a s jeho umístěním spojený provoz např. poškozuje nemovitost nebo výrazně omezuje majetkový nebo jiný prospěch vlastníka nemovitosti.

Žádost o náhradu nebo o odkoupení nemovitosti musí mít písemnou formu, zpracovává se volně, nebo s využitím [formulářů \(http://valecnehroby.army.cz/mozny-obsah-struktura-zadosti#Form\)](http://valecnehroby.army.cz/mozny-obsah-struktura-zadosti#Form) vydaných Ministerstvem obrany a zveřejněných na webových stránkách www.valecnehroby.army.cz (<http://www.valecnehroby.army.cz>).

§ 4

Výkon státní správy

Nositelem státní správy je stát, který ji vykonává přímo prostřednictvím svých orgánů^[19] a úřadů nebo nepřímo prostřednictvím jiných orgánů, kterým je výkon státní správy delegován nebo propůjčován zákonem nebo rozhodnutím na základě zákona.

Příkladem přímého výkonu státní správy je činnost ministerstev, příkladem nepřímého výkonu přenesená působnost, tj. státní správa uskutečňovaná orgány obcí nebo krajů.

V rámci Ministerstva obrany, které je nositelem státní správy v rozsahu zákona o válečných hrobech, tuto působnost vykonává odbor pro válečné veterány, který v zájmu informovanosti široké veřejnosti na internetových stránkách www.valecnehroby.army.cz (<http://www.valecnehroby.army.cz>) zveřejňuje veškeré informace jak ke svojí působnosti, tak i obecné informace k zákonu o válečných hrobech.

Působnosti stanovené krajskému úřadu a pověřenému obecnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti^[20].

Ministerstvo obrany provádí **kontroly výkonu přenesené působnosti** v rámci dozoru a kontrol nad výkonem přenesené působnosti orgány územních samosprávných celků a spadající do kompetence Ministerstva obrany ve smyslu usnesení vlády České republiky ze dne 18. října 2006 číslo 1181. Při kontrolách je prověřován i fyzický stav válečných hrobů. Termíny kontrol v jednotlivých krajích stanovuje Ministerstvo vnitra.

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností vede evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu. Tento úřad informuje příslušný krajský úřad o počtech a o stavu válečných hrobů, které vede v evidenci. Informaci podává do konce června kalendářního roku podle stavu k 31. prosinci předchozího roku.

Otázky, týkající se přímo systému evidence válečných hrobů jsou vysvětleny v komentáři k [§ 2 odst. 3](#).

Místo obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (OU ORP) je svým významem v systému péče o válečné hroby zcela **mimořádné, a jejich úloha je nezastupitelná**. Je to stupeň státní správy, který má přímý vliv na vlastníky válečných hrobů a postoj OU ORP k péči o ně má bezprostřední vliv na fyzický stav válečných hrobů.

OU ORP je základním stupněm státní správy pro sběr, vyhodnocování a vkládání údajů o válečných hrobech do evidence válečných hrobů a zodpovídá za zaevidování všech válečných hrobů, které se nacházejí v jeho správním obvodu do CEVH. Tato evidence tvoří základ evidencí válečných hrobů vedených na ostatních stupních státní správy.

Ačkoliv to zákon přímo nezmiňuje, má činnost OU ORP některé znaky koordinace péče o válečné hroby, které se nacházejí v jeho správním obvodu. Obsah koordinace péče o válečné hroby obecně je uveden v komentáři k [§ 4 odst. 3](#) a v případě OU ORP se jedná zejména o využití poznatků z vlastní kontrolní činnosti prováděné v rámci evidování válečných hrobů a udržování evidence válečných hrobů v aktuálním stavu a poznatků z jednání s vlastníky válečných hrobů (vlastníky nemovitostí, na kterých se válečné hroby nacházejí).

Obsah informace o počtech a stavu válečných hrobů, které vede v evidenci je upřesňován příslušným krajským úřadem v závislosti na obsah informace o počtech a stavu válečných hrobů, kterou krajské úřady předkládají Ministerstvu obrany.

(2) Krajský úřad vede souhrnnou evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu, a koordinuje péči o válečné hroby v rámci kraje. Krajský úřad informuje ministerstvo o počtech a o stavu válečných hrobů, které vede v evidenci. Informaci podává do konce září kalendářního roku podle stavu k 31. prosinci předchozího roku.

Otázky, týkající se přímo systému evidence válečných hrobů jsou vysvětleny v komentáři k [§ 2 odst. 3](#).

Význam, místo a úloha krajských úřadů v systému péče o válečné hroby, které jsou v jejich správních obvodech, je z hlediska vedení evidence válečných hrobů a koordinace péče o válečné hroby, svým obsahem, formou a významem podobná významu, místu a úloze Ministerstva obrany při péči o válečné hroby obecně – viz příslušné části komentáře k § 4 odst. 3.

Obsah informace o počtech a stavu válečných hrobů, které vede v evidenci je upřesňován Ministerstvem obrany na počátku kalendářního roku.

(3) Ministerstvo

- a) v případě pochybností rozhoduje o tom, co je válečným hrobem,
- b) koordinuje péči o válečné hroby v České republice a v zahraničí,
- c) vede centrální evidenci válečných hrobů,
- d) poskytuje dotace podle zvláštního právního předpisu 4) na péči o válečné hroby jeho vlastníku, pokud není znám, vlastníku nemovitosti a
- e) poskytuje náhradu za omezení užívání nemovitosti a hradí výdaje za odkoupení nemovitosti nebo její části.

Vznikne-li pochybnost, zda určitý již existující objekt je nebo není válečným hrobem ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona, může vlastník takového objektu požádat Ministerstvo obrany (odbor pro válečné veterány) o příslušné rozhodnutí.

Žádosti jsou Ministerstvu obrany podávány písemně i telefonicky v průběhu celého roku. Nejčastějšími žadateli jsou pracovníci OU ORP, kteří jsou pověřeni vedením evidence válečných hrobů a žadatelé o dotaci na péči o válečné hroby v případech, kdy jsou pochybnosti, že se skutečně jedná o válečný hrob.

Písemná žádost se vyřizuje na základě posouzení údajů o vlastníkově posuzovaného objektu a o posuzovaném objektu a v úvahu se bere i důvod podání žádosti.

Výsledkem procesu je vydání Rozhodnutí.

Naprostá většina pochybností o tom, zda určitý již existující objekt je nebo není válečným hrobem, je vyřízena prostřednictvím e-mailové korespondence nebo telefonické konzultace aniž by bylo nutné přistoupit k formálnímu rozhodování o tom, co je válečným hrobem.

Zákon o VH pojem „**koordinace**“ nijak zvlášť neupřesňuje a sdílnější není ani většina slovníků, které tento pojem vykládají jako „uvedení do vzájemného souladu, přiřazení sobě na roven, [optimální](https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/optimalni) (<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/optimalni>), spolupráce“.

Z hlediska manažerského přístupu patří koordinování mezi klíčové manažerské funkce, a je podstatou práce [manažerů](https://managementmania.com/cs/manazer) (<https://managementmania.com/cs/manazer>). Jedná se o průběžnou funkci – je tedy vykonávána neustále. Potřeba koordinování totiž vychází z podstaty fungování [organizací](https://managementmania.com/cs/organizace) (<https://managementmania.com/cs/organizace>) nebo sociálních skupin či [sítí](https://managementmania.com/cs/socialni-sit) (<https://managementmania.com/cs/socialni-sit>) – každá organizovaná skupina lidí potřebuje vzájemnou koordinaci, aby dosáhla svých cílů.

Při péči o válečné hroby se jedná o koordinaci činnosti a spolupráce všech subjektů definovaných zákonem o VH[21] ke splnění cíle péče o válečné hroby, kterým je jejich zachování v důstojném a poznatelném stavu.

Úkolem Ministerstva obrany je koordinovat péči o válečné hroby ve spolupráci s krajskými úřady, které tuto koordinační činnost zabezpečují v rámci kraje. Ministerstvo obrany prostřednictvím krajských a obecních úřadů vede vlastníky válečných hrobů k péči o ně v duchu zákona o VH. Ke své práci, zejména v oblasti financování péče o válečné hroby, využívá i Mezirezortní koordinační komisi pro válečné hroby, která byla zřízena v jeho působnosti.

Koordinace péče o válečné hroby v ČR je realizována s využitím závěrů z vlastní kontrolní činnosti, podnětů občanů a z jednání Mezirezortní koordinační komise pro válečné hroby[22]. Důraz je položen především do osobního jednání s pracovníky krajských úřadů, kontrolní činnosti výkonu přenesené působnosti krajskými úřady a řešení žádostí vlastníků válečných hrobů. Rozhodujícím kritériem pro hodnocení úrovně péče o válečné hroby je jejich skutečný fyzický stav.

Za správnost a úplnost údajů v evidenci zodpovídají především OU ORP, které jsou ze zákona odpovědny za vedení evidence válečných hrobů, které jsou v jejich správním obvodu a jsou tak vstupním místem pro vkládání dat do systému a základním stupněm evidence.

Zákon o válečných hrobech z hlediska obsahu a struktury dat nestanovuje rozdíly mezi jednotlivými typy evidence, proto byla přijata taková technická opatření, aby evidence válečných hrobů měla na všech stupních státní správy pokud možno stejnou vypovídající hodnotu.

Finanční dotace jsou určeny na účelové udržování válečných hrobů a pietních míst v důstojném stavu či na jejich výstavbu a zachování památky vojáků a ostatních osob, které zahynuly v boji nebo v důsledku aktivní účasti ve válečném konfliktu.

Dotace jsou poskytovány na základě žádosti, které se podávají a zpracovávají prostřednictvím webové aplikace informačního systému RISPF, na stránkách Ministerstva financí <http://isprofin.mfcr.cz/rispf> (<http://isprofin.mfcr.cz/rispf>). Metodická pomůcka, která obsahuje podrobný návod, jak provést registraci a přihlášení do webové aplikace RISPF a jak správně vyplnit online formulář žádosti, je zveřejněna na webových stránkách ministerstva <http://www.valecnehroby.army.cz/dotace> (<http://www.valecnehroby.army.cz/dotace>).

Ministerstvo obrany poskytuje dotace na zabezpečení péče o válečné hroby oprávněným žadatelům, vlastníkům válečných hrobů, na základě:

a) § 4 odst. 3 písm. d) [23],

b) usnesení vlády České republiky č. 427/1999 o zabezpečení péče o válečné hroby v České republice a v zahraničí.

Poskytování dotací se řídí:

a) zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),

b) vyhláškou Ministerstva financí č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

Možnost poskytnutí účelové dotace se vztahuje na všechny válečné hroby, které jsou evidovány jako válečné hroby u OU ORP dle § 4 odst. 1 zákona o VH.

O poskytnutí účelových dotací ze státního rozpočtu na péči o válečné hroby rozhoduje poskytovatel dotace na základě doporučení Mezirezortní koordinační komise pro válečné hroby.

Nyní jsou dotace poskytovány prostřednictvím dotačního programu číslo 107290 „Zachování a obnova historických hodnot 1“, který je vyhlášen na období 2020 – 2029. Při tvorbě dokumentace programu byl jedním z požadavků na nový program uspokojit více než 60 % podaných žádostí. Tato hodnota se pak stala závazným kritériem hodnocení cíle programu, to znamená, že při poklesu pod tuto hodnotu bude výše vyčleněných finančních prostředků přehodnocena.

Podrobné informace o poskytování dotací na péči o válečné hroby jsou popsány na webových stránkách www.valecnehroby.army.cz (<http://www.valecnehroby.army.cz>).

Problematika poskytování náhrad za omezení užívání nemovitosti a hrazení výdajů za odkoupení nemovitosti nebo její části je popsána v komentáři k [§ 3 odst. 4](#).

§ 5

Přestupky fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob

Subjektivní stránkou přestupku je zavinění, které je vyžadováno pouze u fyzické osoby (jedná se o tzv. subjektivní odpovědnost). Podle § 15 odst. 1 přestupkového zákona platí, že k odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Zákon o válečných hrobech výslovně nestanoví, že k odpovědnosti za přestupek podle tohoto zákona je zapotřebí úmyslného zavinění, proto k odpovědnosti za přestupek podle zákona o válečných hrobech bude postačovat zavinění z nedbalosti.

Přestupek podle zákona o válečných hrobech lze spáchat i úmyslně a v takovém případě to bude mít vliv na povahu a závažnost přestupku [§ 38 písm. e) přestupkového zákona], a tím i na určení druhu a výměry správního trestu [§ 37 písm. a) přestupkového zákona]. Úmyslné zavinění se podle § 15 odst. 2 přestupkového zákona rozděluje na úmysl přímý (pachatel chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem) a nepřímý (pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn). K odpovědnosti za přestupek podle zákona o válečných hrobech bude postačovat zavinění z nedbalosti, resp. nedbalost nevědomá[[24](#)].

Bez komentáře

(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) neumožní k válečnému hrobu přístup,

b) nezabezpečí úpravu válečného hrobu, nebo

c) provede jinou změnu válečného hrobu než jeho úpravu, anebo přemístí nebo zruší válečný hrob bez souhlasu ministerstva.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu do

a) 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a),

b) 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b),

c) 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c).

(3) Přestupky podle odstavce 1 projednává pověřený obecní úřad; dopustí-li se přestupku podle odstavce 1 obec, je příslušným k jeho projednání krajský úřad.

§ 6

Pokuty uložené podle § 5 vybírá a vymáhá správní orgán, který ve věci rozhodoval v prvním stupni.

§ 7

Společná ustanovení

(1) Zrušení válečného hrobu prohlášeného za kulturní památku lze provést pouze po předchozím zrušení jeho prohlášení za kulturní památku Ministerstvem kultury.

(2) Na rozhodování podle tohoto zákona, není-li stanoveno jinak, se vztahuje správní řád.

(3) Působnosti stanovené krajskému úřadu a pověřenému obecnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o pohřebnictví

§ 8

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 479/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 274/2003 Sb., se mění takto:

1. V § 18 odst. 3 se ve druhé větě zrušuje slovo "tímto" a čárka za slovy "stanovenými tímto zákonem" se nahrazuje tečkou a zbytek věty se zrušuje.

2. V § 24 odst. 3 se věta druhá nahrazuje větou "Při rušení válečných hrobů se postupuje podle zvláštního právního předpisu.21a)".

Poznámka pod čarou č. 21a) zní:

"21a) Zákon č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů."

3. V § 29 odstavec 6 zní:

"(6) U válečných hrobů21a) se užívací právo poskytuje bezplatně na neomezenou dobu."

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

§ 9

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2004.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Poznámky pod čarou

¹⁾ Například § 15 občanského zákoníku, zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění zákona č. 121/2000 Sb.

⁴⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

[1] § 2 odst. 1 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech.

[2] § 2 odst. 2 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech.

[3] § 2 písm. e) Zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

[4] Například osárium v Jindřichovicích CZE4104-10027, Olomouci CZE7107-39941, Praze CZE0003-55005.

[5] Metodická pomůcka ředitele odboru pro válečné veterány Rodinné válečné hroby a pietní místa na pohřebištích.

[6] § 2 písm. g) Zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

[7] Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Slovinsko o péči o válečné hroby.

[8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

[9] Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů.

[10] § 22 (2) Má-li se provádět stavební činnost na území s archeologickými nálezy, jsou stavebníci již od doby přípravy stavby povinni tento záměr oznámit Archeologickému ústavu a umožnit jemu nebo oprávněné organizaci provést na dotčeném území záchranný archeologický výzkum. Je-li stavebníkem právnická osoba nebo fyzická osoba, při jejímž podnikání vznikla nutnost záchranného archeologického výzkumu, hradí náklady záchranného archeologického výzkumu tento stavebník; jinak hradí náklady organizace provádějící archeologický výzkum. Obdobně se postupuje, má-li se na takovém území provádět jiná činnost, kterou by mohlo být ohroženo provádění archeologických výzkumů.

[11] §23 (2) O archeologickém nálezu, který nebyl učiněn při provádění archeologických výzkumů, musí být učiněno oznámení Archeologickému ústavu nebo nejbližšímu muzeu buď přímo, nebo prostřednictvím obce, v jejímž územním obvodu k archeologickému nálezu došlo. Oznámení o archeologickém nálezu je povinen učinit nálezce nebo osoba odpovědná za provádění prací, při nichž došlo k archeologickému nálezu, a to nejpozději druhého dne po archeologickém nálezu nebo potom, kdy se o archeologickém nálezu dověděl.

§23 (3) Archeologický nález i naleziště musí být ponechány beze změny až do prohlídky Archeologickým ústavem nebo muzeem, nejméně však po dobu pěti pracovních dnů po učiněném oznámení. Archeologický ústav nebo oprávněná organizace učiní na nalezišti všechna opatření nezbytná pro okamžitou záchranu archeologického nálezu, zejména před jeho poškozením, zničením nebo odcizením.

[12] Ustanovení § 25 odst. 4 zákona o pohřebnictví – „Nájemce je povinen vlastním nákladem zajišťovat údržbu pronajatého hrobového místa v rozsahu stanoveném smlouvou o nájmu a oznamovat provozovateli pohřebiště veškeré změny údajů potřebných pro vedení evidence veřejného pohřebiště.“

[13] Ustanovení § 2 odst. 4, 5, § 3 odst. 1 zákona o válečných hrobech.

[14] Důvodová zpráva k zákonu o válečných hrobech.

[15] Důvodová zpráva k zákonu o válečných hrobech.

[16] Ustanovení § 25 odst. 5 zákona o pohřebnictví – „Právo nájmu hrobového místa přechází na osobu, kterou nájemce určil, popřípadě na svěřenský fond určený nájemcem. Je-li nájemcem fyzická osoba a není-li přechod nájmu na určenou osobu možný, anebo neurčil-li nájemce nikoho, přechází právo nájmu na jeho manžela, není-li ho, na jeho děti, není-li jich, na jeho rodiče, není-li jich, na jeho sourozence; nežijí-li, pak na jejich děti. Není-li přechod práva nájmu na žádnou z těchto osob možný, přechází právo nájmu na dědice zemřelého. Osoba, na niž právo přešlo, je povinna sdělit provozovateli pohřebiště bez zbytečného odkladu údaje potřebné pro vedení evidence veřejného pohřebiště; to platí i pro správce svěřenského fondu.“.

[17] § 2 odst. 1 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech.

[18] § 2 odst. 2 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech.

[19] § 1 zákona č. 2/1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

[20] § 7 odst. 3 zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech.

[21] Subjekty úpravy zákona – orgány státní správy, a dále fyzické a právnické osoby, které jsou povinny péči o válečné hroby zabezpečovat nebo se na ní podílet. Jedná se především o Ministerstvo obrany, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, pověřené obecní úřady, vlastníky válečných hrobů a o vlastníky nemovitostí, na kterých jsou válečné hroby umístěny. Zákon těmto subjektům vymezuje jejich místo v systému péče o válečné hroby, vymezuje jim jejich práva a stanovuje jim jejich povinnosti.

[22] Mezirezortní koordináční komise pro válečné hroby je poradním orgánem ministra obrany pro řešení otázek souvisejících s péčí o válečné hroby v České republice a v zahraničí. Komise byla zřízena na základě usnesení vlády České republiky č. 427 ze dne 5. května 1999 a č. 1292 ze dne 6. prosince 1999.

[23] Ministerstvo obrany poskytuje dotace podle zvláštního právního předpisu na péči o válečné hroby jeho vlastníku, pokud není znám, vlastníku nemovitosti.

[24] JUDr. Bc. Pavel Vetešník, Komentář k zákonu č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech, právní stav komentáře ke dni 1. 9. 2020.